

АНА ЗЕГЕРС

СКРИВАЛИЩЕТО

Превод от немски: Цветана Узунова-Калудиева, 1983

chitanka.info

Корабите, с които Колумб за трети път заминаваше от Хаити за Испания, за да даде отчет пред кралицата, отново не бяха пълни със злато, както трябваше да се очаква, а с някакъв червеникав и светъл, непознат още в Европа дървен материал, със семена и плодове, с бали различни тъкани.

Преди всичко Колумб изпълняваше изричното желание на кралицата: водеше ѝ дванадесет съвсем млади девойки, които бе описал в своите доклади като ангелски прелестни и красиви.

Кралица Изабела смяташе да възпита тези момичета в испанския двор и да ги остави след това да сервират на трапезата ѝ за почуда на гостите. Най-прелестните от тях навярно щяха да бъдат подарени на някои благородници с особени заслуги към короната.

Девойките се стрелкаха като летящи риби една край друга, танцувайки под лъчите на вечерното слънце на палубата на адмиралския кораб. Най-красивата от тях наричаха у дома ѝ Тоалиина и това име ѝ беше останало. Другарките ѝ често се скупчваха около нея, после се извъръщаха към обитателите на острова, които, охранявани от испанци, следяха с поглед от брега близо до мостика маневрите за отплаване на кораба. На палубата моряците се възхищаваха от разстояние на танцуващите момичета. Беше им забранено дори да докоснат с ръка някоя от тях.

Издърпаха котвите. Из един миг брегът изчезна в мъгла.

Тоалиина нададе някакъв птичи крясък. Прехвърли се през перилата. Веднага всички девойки скочиха подире ѝ. С равномерни движения те се устремиха към онова място на брега, откъдето преди малко се бяха отделили. Оттам над водата долитаха викове — някои предупреждаващи, други насърчителни.

Един особено сръчен юнга се хвърли подир Тоалиина. Тя се извърна светкавично и го захапа за ръката. В това време от кораба спуснаха много лодки. Девойките образуваха колона. Тоалиина плуваше най-отпред. Моряците се втурнаха подир тях — кой с плуване, кой, загребвайки с веслата.

Ако биха ударили или стреляли по момичетата, нямаше да могат да отведат в испанския двор прелестните създания.

Тоалиина промени посоката. Две от другарките ѝ моряците хванаха още във водата. Те бяха плували право към брега; останалите стражата залови при излизането им на сушата. Лицата на

присъстващите бяха помрачнели. Преди малко, докато корабът отплава, те се бяха усмихвали. Чак сега обаче бяха започнали да разбират какво са кроили на девойките. Заловените бяха затворени в тъмни каюти. На кораба хората се чудеха защо бяха побягнали.

— Те нямат представа какво е Испания.

— И какво би означавало за тях да служат на испанския двор.

Двама приятели подхвърлиха, че вчерашният гост на адмирала бил брат на местния вожд. Поднасяйки своите дарове за раздяла, той бил разменил няколко тихи думи с Тоалиина и ѝ направил някакви знаци с ръце във въздуха...

Тоалиина не доплува до сушата. Скри се под един носещ се над водата храст, после стигна до брега на едно твърде отдалечено място от мостика. Отправи се с бързи, точни стъпки към една падина. Там се спря и впери поглед в една огромна корона на дърво, откъртена от ствола си нарочно или от буря. Короната отново бе пуснала корени.

Сега от клоната изпъзля една старица. Щом разбра, че Тоалиина тръгва, без да се двоуми, подире ѝ, тя тръгна назад. Не извика нищо, не кимна, само вдигна показалеца си към отвесната скала, върху която бе пуснала нови филизи огромната корона.

Следвайки старицата, Тоалиина пропъзля подир нея в скалата. Само от време на време в многото ходове и пещери проникваше малко светлина. Тогава тя си припомни думите, които ѝ бе прошепнал хаитянинът, който бе донесъл на адмиралския кораб подаръци за испанския кралски двор. Този брат на местния вожд сигурно не бе дошъл на борда само за да донесе подаръците, а за да даде на девойката няколко съвета. За разлика от брат си той още отначало се бе отнесъл недоверчиво към испанците, както и много други обитатели на острова. Той бе дал знак на Тоалиина:

— Единствено при тази жена, майка на моя приятел, можеш да бъдеш сигурна до края на живота си.

Тоалиина не се бе замислила над тези думи, не мислеше и сега какво можеше да означава това „до края на живота си“.

Старицата се промъкна в скалата така спокойно и сигурна, сякаш вървеше по обикновен полски път. Тоалиина пълзеше подире ѝ. Спряха се в една пещера. Стените ѝ бяха изтрити, по издатините бяха подредени съдини. На пода имаше няколко завивки. Те бяха излинали и разнищени по краищата, ала ако се съдеше по тъканта и багрите им,

такива завивки трябваше да има и между подаръците за испанския двор. Тоалиина вече мечтаеше за въздух и за шума на морето...

Старицата се зае да стрие на каша грудки и корени. Откъм един заден ход се чуха стъпки. Жената каза:

— Това е Чананги! Моят син! — И продължи да трие с весело усърдие.

Щом видя новодошлия, Тоалиина засия, неговото лице също светна, като я видя.

Чананги разказа, че три от девойките били заловени още с пристигането си на брега. Испанците проследили две други и открили скривалищата им. Били ги до кръв. После ги затворили. Подпалили колибите им. Тоалиина възкликна.

— Били ги до кръв! Опожарили ги!

— Точно така — отвърна младият хаитянин, който не преставаше да придърпва нежно напред и назад ръката на Тоалиина пред устните си. После добави: — Вождът искаше да ни внуши, че боговете били изпратили тези чужденци при нас, брат му обаче още отначало казваше, че те са жители на някакъв далечен остров, пристигнали при нас за плячка. Истината скоро се разкри. Ние, мъжете на острова, вече не сме единомислещи.

Майка му се обади:

— Когато идваш пак при нас, мини по друг път. През гората. Само ние познаваме този вход. Тоалиина изобщо не бива да излиза оттук. Косите ѝ са черни, ала сред тях блестят златни точки. Всеки ще я познае отдалеч...

Тоалиина беше зашеметена от любовта си към Чананги. Не усещаше времето. Не усещаше колко време е минало между две прегръдки. Не усещаше колко време е минало между разлъката и завръщането му...

Роди му син. Чананги започна все по-често да закъснява. Веднъж се върна с някакъв странен медальон, закачен на връв на врата му. Обясни им:

— Който не носи шнур с такъв медальон, веднага го хващат. Това е знак, че си си платил златния данък. Окачват го на всеки, който го е платил. Не зная дали този адмирал е добър или лош. Хората му обаче съвсем се развилняват, щом той се отдалечи от тях, както сега. Не може да ги владее отдалеч. Щом някой от нас не си плати златния данък,

веднага го пращат в мината. Там е длъжен да изрови от земята онова, което не е предал доброволно.

Друг път той каза:

— Адмиралът се върна заедно със своя приятел. Не се зарадва на събитията, случили се междувременно тук. Испанците са дръзки и безсърдечни. Тоалиина, ти не бива да излизаш нито крачка навън.

Сега тя отново си припомни, ала този път със страх, думите, които ѝ бе казал на кораба братът на вожда: „На това място, при майката на моя приятел, ще бъдеш на сигурно място до края на живота си.“

Влечеше я неудържимо към морето. Една вечер Чананги отнесе последното ѝ дете през задния ход до брега. Тоалиина вдъхна жадно соления мирис, когато пое отново детето в ръце.

Старицата умря. Самотата беше горчива.

Веднъж след дълго чакане, а междувременно Тоалинна бе разбрала какво означава да чакаш, вместо Чананги дойде най-добрият му приятел. Каза ѝ:

— Чананги ми описа най-подробно пътя дотук. Накрая те все пак го пхнаха в златната мина. На мен ще ми бъде много по-лесно да живея тук заедно с теб, отколкото навън, заплашван от испанците.

Този път в Кадис не посрещнали Колумб така сърдечно, както при последното му пристигане. Съобщили му, че на негово място са назначени неколцина нови главнокомандуващи на новооткритите земи и острови. В негово отсъствие в Хаити била разрушена крепостта Ла Навидад. И там бил назначен нов губернатор на мястото на Колумб.

Братът на стария вожд, който бе донесъл на Колумб преди последното му заминаване дарове за испанския кралски двор, бил лишен заради непокорство от титла и всякакви почести. Той бил принуден да се скрие заедно с много други хаитяни в планината в западната част на острова. Всички те още отначало не смятали испанските пришълци за богове, а за натрапници, лицемерни и стръвни. Сега било станало ясно кой против кого е. На високия път в планините се повел бой между хаитяните и испанците. Испанците се биели с превъзходни оръжия. Победените хаитяни били превърнати в роби.

Всичко това разказа приятелят на Чананги. Той остана да се крие в пещерата. Промъкваше се само колкото се може по-рядко по

страничната пътека, за да донесе плодове и вода. Тоалиина се бе научила да му приготвява чудесни ястия, както майката на Чананги. Тя живееше с този приятел не така щастлива както преди, ала без неприятно чувство към него. Роди му две деца.

През това време в Испания кралица Изабела се бе осведомила от духовниците и от висшите сановници разрешени ли са търговията с хора и продажбата на роби. След основно проучване ѝ дадоха отговор:

— Да. Напълно са разрешени още в Светото писание.

Най-хубавите и най-сръчните от девойките, които на времето бяха избягали заедно с Тоалиина, но отново бяха заловени, отначало бяха служили в кралския двор и по домовете на благородниците. Когато им се наситиха, ги изпратиха по пазарищата за роби. Вярно е, че няколко от тях останаха като любовници или като жени на благородните господа.

Колумб се беше върнал в Хаити и подтикван от откривателската си страст, отново бе започнал да пътува. Нищо не бе в състояние да го разубеди, че островите и бреговете, до които достигаше, не са части от Индия — Ориноко, в чието устие бе навлязъл, той смяташе за една от огромните индийски реки.

Испанският двор естествено се вълнуваше от тези нови открития, но много повече го вълнуваха събитията в собствената му страна. В двореца празнуваха сватба след сватба. Най-младата принцеса се омъжи за владетеля на Нидерландия, а испанският престолонаследник — за неговата сестра...

Чананги, първият мъж на Тоалиина, отдавна вече бе избягал от мината. Добра се до планината в западната част на острова, където властвуваше вождът Бужарда, който никога не бе смятал чуждите нашественици за богове. И на него, и на другарите му все повече им ставаше ясно, че нечестни, алчни, хитри хора грабят техния остров при всяко свое идване. Чананги скоро стана един от най-приближените бранители и другари на Бужарда. Когато след едно нападение на испанците отнесоха Чананги тежко ранен навътре в планините, докато го мъчеше треска, той бълнуваше, че лежи в пещерата, която дълго време му беше дом. Жената, която се грижеше за него, му се стори по-красива от всяка друга на света. Нейният образ го изпълваше с щастие.

Той бе забравил раните си, докато се мъчеше да си припомни името ѝ. Из един път съзнанието му се проясни и той извика:

— Тоалиина! — Този спомен му вля сили да даде известно време отпор на смъртта...

Излизайки веднъж от пещерата, за да търси храна, хаитянинът, който сега беше мъж на Тоалиина, се извърна твърде рязко и невнимателно. Веднага чу да го викат пазачите. Те се нахвърлиха върху него с въпроси:

— Откъде идеш? Кой е господарят ти?

Той отвърна:

— Господарят на западните планини.

Тези планини бяха непобедими. На въпроса при кого е дошъл тук, той отвърна:

— При всеки, който е готов да ме изслуша.

Овързаха го целия, биха го и докато го разпитваха настойчиво, търкаха със сол кървавите следи от ударите с камшик по тялото му. Той се смееше и беше готов да го убият, но никога нямаше да издаде мястото, където се криеше Тоалинна и което бе станало убежище за не един преследван мъж.

Постепенно никой вече не търсеше нейното скривалище. Макар да имаше още хора, които предполагаха, че тя се крие някъде в планината. Все пак тя не можеше да изчезне като дух, след като бе доплувала до брега.

Испанският престолонаследник Хуан, който се бе оженил за една дъщеря на нидерландската кралска фамилия, умря внезапно. Траурна церемония сложи край на сватбените веселия. Беше положено началото на испанско-холандското владичество, което щеше да разкъсва Европа още сто години...

Възможно е понякога в скривалището на Тоалиина да се е промъквал някой, комуто са били посочили това място заради надвисналата над него смъртна опасност. Възможно е понякога някой да е споделял с друг:

— Там май живее онази жена, която искаха да продадат преди много години в Испания, но тя скочи от адмиралския кораб и доплува обратно, та се скри тук някъде по брега.

Така тя научи за собственото си минало, което почти беше вече забравила, с изключение на спомена за грохота на вълните.

Веднъж, когато тя лежеше в пещерата, се разрази ужасна буря. Морето поглъщаше цели части от брега. Дървета падаха, изскубнати из корен. Стените на пещерата не издържаха. Тоалиина пропълзля през задния ход, който почти бе засипан вече. Вкопчи се о камъните, за да си поеме дъх. Лицето ѝ скоро изпръхна от соления въздух.

„Къде ли са децата ми сега? В мината? Или оковани във вериги? Или заловени? Или плуват някъде по морето?“

Всеки миг вълните можеха да я повлекат. Тя заби ноктите си с последни сили в една скала и въпреки голямата опасност усети, че морето, което ѝ беше така близко още от малка, ѝ помага.

Сега вече знаеше, че бягството ѝ бе сполучило.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.